

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

דת, תרבות, לאום: שיח הזכויות הגרמני במאה ה-19 - 39067

תאריך עדכון אחרון 20-08-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: היסטוריה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2024

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): תמר קוג'מן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: tamar@woobling.org

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

האם דת בהכרח קשורה לפוליטיקה? איך ולמה מבחינים בין דת לתרבות? ואיך המושגים הללו מגדירים זכויות חוקיות ואחרות? בקורס נבחן מתחים בין-דתיים במרחב הגרמני במאה ה-19 בראי הגדרת זכויות ומעמד דתיים והסדרתם בחוק. נבחן איך הגדרתה של "דת" כמושג הפכה לסלע מחלוקת בין ליברלים לשמרנים, ואיך זה השפיע על מיעוטים דתיים, ובראשם קתולים ויהודים. נבחן כיצד הגדרת הדת כעניין מצפוני-אישי השפיעה על חופש פולחן במרחב הציבורי; האם וכיצד מרכיבי זהות אתניים, לאומיים, או תרבותיים נקשרו בזוויות דתיות; האם וכיצד איפשר החוק נישואין מעורבים; האם ומתי הוגדרה אפשרות של היעדר דת; ועוד. נמקם סוגיות אלה בהקשרים של מתחים בין פרוטסטנטים וקתולים ושאלת האמנציפציה של היהודים במאה ה-19.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסוף קורס זה, תלמידים יוכלו:

- 1) להפגין בקיאות בנושא הקורס
- 2) לנתח מקורות ראשוניים לאור המחקר הקיים בנושא
- 3) לגשת למחקר הקיים בנושא האופן ביקורתי

דרישות נוכחות (%) :

100%

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. שיעור היכרות ומבוא
2. ארץ הרפורמציה - גרמניה כמקרה ייחודי
3. קלן, 1837 - שאלת הנישואין המעורבים
4. תצוגת החלוקה הקדוש בטרייר, 1844
5. תנועת ה-"קתולים הגרמנים"
6. שאלת האמנציפציה בבאדן
7. גבריאל ריסר בהמבורג - היהדות כזרם דתי
8. מהפכות 1848 ושאלת החילון
9. היהודים והמהפכות
10. שמרנים נוצרים בין דת למדינה
11. איחוד גרמניה ומפלגת המרכז הקתולית

-
12. הקולטורקאמפף - מלחמת תרבות או מלחמת דת?
13. יהדות בין דת לגזע - וילהלם מאר
14. מחלוקת האנטישמיות בברלין, 1879-1881

חומר חובה לקריאה:

Anderson, Margaret Lavinia. "The Kulturkampf and the Course of German History." *Central European History* 19, no. 1 (1986): 82-115.

Clark, Christopher. "From 1848 to Christian Democracy." In *Religion and the Political Imagination*, edited by Gareth Stedman Jones and Ira Katznelson, 190-213. Cambridge: Cambridge University Press, 2010.

Doney, Skye. "4. Rending Religiosity: Johannes Ronge and the 1840s Trier Controversy." In *The Persistence of the Sacred: German Catholic Pilgrimage, 1832-1937*, 119-47. Toronto: University of Toronto Press, 2022.

Green, Abigail. "1848 and Beyond: Jews in the National and International Politics of Secularism and Revolution." In *Jews, Liberalism, Antisemitism: A Global History*, edited by Abigail Green and Simon Levis Sullam, 341-64. Cham: Springer International Publishing, 2020.

Grell, Ole Peter. "Introduction." In *Tolerance and Intolerance in the European Reformation*, edited by Bob Scribner and Ole Peter Grell, 1-12. Cambridge: Cambridge University Press, 1996.

Gross, Michael B. "Kulturkampf, Unification, and the War against Catholicism." In *The War against Catholicism: Liberalism and the Anti-Catholic Imagination in Nineteenth-Century Germany*. Ann Arbor: University of Michigan Press, 2004.

Henke, Manfred. "Toleration and Repression: German States, the Law and the 'Sects' in the Long Nineteenth Century." *Studies in Church History* 56 (June 2020): 338-61.

Herzog, D. "The Rise of the Religious Right and the Recasting of the 'Jewish Question'. Baden in the 1840s." *The Leo Baeck Institute Yearbook* 40, no. 1 (January 1, 1995): 185-208.

Herzog, Dagmar. "Bodies and Souls." In *Intimacy & Exclusion: Religious Politics in Pre-Revolutionary Baden*, 19-52. Princeton: Princeton University Press, 1996.

Lee II, James Ambrose. "Issues in Religious Freedom: The Cologne Affair and the Kniebeugungsstreit." In *Oxford History of Modern German Theology, Volume 1: 1781-1848*, edited by Grant Kaplan and Kevin M. Vander Schel, Oxford: Oxford University Press, 2023.

Weir, Todd H., ed. "Dissidence and Confession, 1845 to 1847." In *Secularism and Religion in Nineteenth-Century Germany: The Rise of the Fourth Confession*, 29–65. Cambridge: Cambridge University Press, 2014.

———. "The Specter of 'Godless Jewry': Secularism and the 'Jewish Question' in Late Nineteenth-Century Germany." *Central European History* 46, no. 4 (December 2013): 815–49.

ארנסברג, גד. גבריאלי ריסר-אינטלקטואל גרמני-יהודי כאידיאולוג ליברלי. תל-אביב: אוניברסיטת תל אביב, 1990.

צימרמן, משה. וילהלם מאר "הפטריארך של האנטישמיות": לראשית האנטישמיות המודרנית. ירושלים: מרכז זלמן שזר, 1982.

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי:

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 85 %
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
15 %

מידע נוסף / הערות:

הסילבוס נתון לשינויים ולעדכונים